

Subject Area
SociologyYear: 2022
Vol: 8 Issue: 102
PP: 2900-2906Arrival
25 June 2022Published
30 September 2022
Article ID Number
64266Article Serial Number
08Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2922/8/sssj.64266>**How to Cite This Article**Yaşar, M. (2022).
“Türkiye’den Yurt
Dışına Göçün Türk
Sinemasına Yansımaları:
Almanya Örneği”
International Social
Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:102;
pp:2900-2906Social Sciences Studies
Journal is licensed under
a Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.**Türkiye’den Yurt Dışına Göçün Türk Sinemasına Yansımaları: Almanya Örneği****The Reflects of Turkey's International Migration in the Turkish Cinema: The Germany Case**Merve Yaşar¹ ¹ Yüksek Lisans Öğrencisi., Sakarya Üniversitesi, SBE, Sosyoloji ABD, Sakarya, Türkiye**ÖZET**

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Avrupalı ülkelerden, sanayisini geliştirmekte olan ve iş gücü açığını ortadan kaldırmak isteyen Almanya, üretim hızını artırmak için göç yoluyla işçi temin etmeyi amaçlamıştır. Bu sebeple Türkiye’den 1961’de, ilk Türk işçi göçünü almıştır. 1974 yılında aile birleşmesi yasasıyla Türk işçilerin Almanya’da devamlı kalmaları mümkün hale gelmiş, zamanla Türkiye’deki ailelerini de yanlarına almaya başlamışlardır. Bu göçler birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Almanya’daki göçmenlerin yaşadıkları bu zorluklar edebiyata, türkölere ve sinemaya yansımıştır. Bu çalışmada Almanya’daki Türkiyeli göçmenlerin yaşadığı koşulları konu edinen filmler, göç, kimlik, aidiyet, diaspora, insani güvensizlik, çatışma, asimilasyon kavramları çevresinde incelenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamı ve amacı, Almanya’ya çok sayıda göç etmiş Türkiyeli göçmenlerin orada yaşadıkları hayatın Türk sinemasına nasıl yansıdığını araştırmaktır. Bu filmler çerçevesinde yapılan analizler gösteriyor ki, Türkiye’deki kişiler için sadece anlatılardan oluşan ve hayal dünyasında tamamlanan Almanya yaşamı, aslında her anlamda göçmenlerin çok büyük sorunlar yaşadığı bir dünyadır ve göç eden bireyler de büyük hayallerle gittikleri Almanya’da beklemedikleri bir kaosa mecbur kalmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Aidiyet, Asimilasyon, Çatışma, Diaspora, Göç, İnsani Güvensizlik, Kimlik**ABSTRACT**

After the Second World War, Germany, which was developing its industry among other European countries and wanted to eliminate the labor gap, aimed to recruit workers through migration to increase the speed of production. Accordingly, the first migration from Turkey occurred in 1961. In 1974, the family reunification law for Turkish laborers made it possible to stay in Germany permanently, and bring their family as well. These migrations brought along many problems. These difficulties experienced by immigrants in Germany have been reflected in literature, folk songs and cinema. In this study, films demonstrating the living conditions of the Turkish migrants were examined around the concepts of migration, identity, diaspora, human insecurity, conflict and assimilation. In this study, qualitative research method and content analysis technique were used. The scope and the purpose of the study is to reveal how the life of Turkish migrants is demonstrated throughout the cinema. Consequently, the life of Germany, consisting only of narratives for people in Turkey and imagination completed in Germany, is, is a place where every migrant faces enormous problems and compelled to chaos whereas they expected big dreams come true.

Keywords: Assimilation, Belonging, Conflict, Diaspora, Human Insecurity, Identity, Immigration**1. GİRİŞ**

İkinci Dünya Savaşı sonrasında sanayi sektörünün gelişmesiyle birlikte Avrupalı ülkelerde oluşan işçi açığının, diğer ülkelerden göç yoluyla sağlanmak istenmesi sonucu, özellikle Almanya’ya Türkiye’den çok sayıda işçi göçü yaşanmıştır. Türkiye’den göç eden kişiler kendi ülkelerinde çok büyük yoksulluklar yaşamış, daha iyi şartların olacağı ümidiyle bu güvensizlik ortamında kalmak yerine göçü kabul etmişlerdir. Çok sıkı şartlar altında göç etmiş olan Türkiye kökenli göçmenler orada da çeşitli ve ağır sıkıntılar yaşamışlardır. O yıllarda şimdiki gibi teknoloji yaygın ve gelişmiş olmadığı için Türkiye’ye ziyaretler veya geri dönme fikri hep büyük ve ulaşılmaz güç bir hayal olmuştur.

Özlem, sıla hasreti, yalnızlık, yabancılaşma gibi duygular da bu göçmenlerin Almanya’daki hayatını daha da zorlu hale getirmiştir. Bu sebeple göçmenler yalnızlık duygularını gidermek ve kendilerini ülkelerinde hissetmek için, yaşama tutunmak amacıyla güç almak için diaspora mekanlar oluşturmuşlardır. Böylelikle kendi kültürlerini yalnızlık çekmeden bu ülkede de yaşama imkanı bulmuş olmuşturlar. Ama yine de göç edilen ülkede de sıkıntı çekmeye, adapte olmaya çalışmakta belli sorunlar yaşamaya devam etmişlerdir. Bu sıkıntıları yansıttıkları şarkılar, türküler ve edebiyatta yazınlar olduğu gibi sinemada da ifade etmişlerdir. İşte bu sebeple bu çalışmanın konusu Türkiye’den Almanya’ya göç etmiş Türklerin karşılaştıkları sorunları, yaşadıkları adaptasyon süreçlerini, farklı olan dünya görüşleri sebebiyle oluşan sıkıntıları, bu göç sürecini anlatan Türk filmlerinden yararlanarak, belirli literatür incelemeleri sonrasında bu çerçevede ortaya koymaya çalışmaktır.

Araştırmada yararlanılacak filmler *Polizei* ve *40 Metrekare Almanya*'dır. Türk sinemasına, Almanya'ya yaşanan bu göç dalgasının ne şekilde yansıdığı, gerekli ve uygun literatür taraması çerçevesinde analiz edilerek ortaya konulacaktır.

Makalenin kapsamı, Türkiye'den Almanya'ya göç etmiş kişilerin, bu göçle birlikte ikamet edilen ülkeyle yani Almanya ile yaşadıkları sorunları, adapte olma süreçleri ve oluşan asimilasyonları, diaspora mekanları, kimlik ve aidiyet anlamları çerçevesinde Türk sinemasına yansımaları, literatür desteğiyle birlikte ele almaktır. Bu filmler seçilirken, genel anlamda izleyici çekmek ve ekonomik amaçlı olanlardan ziyade vermek istedikleri mesaj doğrultusunda filmler tercih edilerek analiz edilmeye çalışılacaktır.

Makalenin sınırlılıkları da, genel olarak Türkiye'den Almanya'ya göçü ve sürecini işleyen birçok türde film bulunmaktadır. Ama bu çalışmanın konusu itibarıyla genel olarak sosyal sıkıntıları, yaşam koşullarını, uyum süreçlerini işleyen, bu konuda bilgi vermek amacıyla çekilmiş filmlerin tercih edilmesi gerekiyordu. Bu sebeple çok sayıda olan filmlerin hepsi üzerinde değerlendirme yapmak çok zor olduğundan, çalışmanın konusuyla uyumlu iki film tercih edildi. Bunlar *Polizei* (1988) ve *40 Metrekare Almanya* (1986)'dır. Bunlar konusu itibarıyla Almanya'da yaşamın Türkler için ne kadar zor olduğunu, yaşadıkları değişim-dönüşümleri, farklılıkların normalleşmesini ve iç dünyalarında yaşadıkları çıkmazları içerdiği için bu çalışmaya uygun görülmüştür.

Araştırma için oluşturulan soru ise, İkinci Dünya Savaşı sonrasında sanayileşmeye başlayan Avrupa ülkelerinden birisi olan Almanya'ya işçi olarak giden Türkiyeli göçmenlerin yaşadıkları sıkıntılar, Türk sinemasına literatürdeki bilgilerle uyumlu olarak yansıtılmıştır.

2. ALAN KAYNAK TARAMALARI

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupalı ülkelerin sanayisinde çok büyük ilerlemeler yaşanmıştır. Bu hızlı ilerlemeler sonucunda fabrikalarda ve çeşitli iş kollarında çok ciddi işçi açığı meydana gelmiştir. Bu nedenle kalkınmasını tamamlayamamış ve gelişmiş ülkelerden geride kalmış ülkeler, Avrupa ülkelerine işçi göçleri vermeye başlamışlardır. Ülkeye döviz sağlayacağı ve bu kişilerin kendi ülkelerinde masraf olacağı düşüncesiyle göç vermişlerdir. Yapılan bu göçler beraberinde bazı sorunları getirmiştir. Ülkeler açısından da beklenilenin ötesinde sonuçlanan bu işçi göçleri, ikamet edilen ülke ve bıraktıkları ülkede farklı sosyal ortamlar meydana getirmiştir. Türkiye'den Yurt Dışına Göçün Türk Sinemasına Yansıması adlı bu çalışmada 1961 ve sonrasındaki Türkiye'den Almanya'ya yaşanan bu göç dalgasının devamında oluşan durumlara ve sorunlara değinerek *Polizei* ve *40 Metrekare Almanya* filmleri üzerinden o döneme sinema penceresinden ışık tutacaktır. Bu filmler belli kavramlar üzerinden değerlendirilecektir. Bu kavramlara ve anlamlarına sırasıyla değinilecek olursa;

Göç: Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret olarak ifade edilmektedir (Türk Dil Kurumu Sözlüğü).

Pries'e göre, geçmişte doğal afetler, salgınlar, savaş ve benzeri çatışmalar toplulukları ve hatta halkları göç yoluyla başka bölgelere gitmeye ve kendilerine farklı yaşam sahaları bulmaya mecbur kılmıştır. fakat insanlığın, göç etmek için her zaman bu tür zorunlulukların bulunmasına gerek duymadığı da bir gerçektir. Bireyler, yaşadıkları çevrede kendilerini göçe iten herhangi bir etken olmadan da, öncesinde görmedikleri yerlere gitmeye ya da kendilerinden öncekilerin izinden giderek yeni farklı alanlar keşfetmeyi tercih etmişlerdir (Yurdakul, 2018, s. 147). Göç, keskin sınırlar belirlenmiş bir uzaklık, mesafe içinde olmak zorunda değil, aynı mekan içerisinde ya da ülkeler arasında da olabilmektedir.

Yazgan'ın belirttiği gibi uluslararası göç, köken ülke ve misafir ülke arasında avantajlar ve dezavantajlar meydana getiren bir olgudur. Uluslararası göç, göçmenlerin ve dolayısıyla göçmen çocuklarının farklı boyutlarda kurdukları sosyal ilişki ağlarının yapısını ve yoğunluğunu etkilemektedir. Bu süreçte göçmenler var olan sosyal ilişki ağlarını kullandıkları gibi yeni ilişki ağları da kurmaktadır. Bu ağlar dinamiktir, çeşitli dönemlerde daralıp genişleyebilmektedir Yazgan (2010).

Uluslararası göçmenler olarak nitelendirilen kişiler, coğrafi, kültürel ve siyasi sınırları aşarak ailevi, ekonomik, sosyal, dini ve siyasi bağlar geliştirip bunları sürdürürler (Yurdakul, 2018, s. 148).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Akdeniz'den Kuzey Avrupa'ya göç eden misafir işçiler ve savaş sonrası mülteciler tarihsel olarak uluslararası göçün kuramsallaşmasında önemlidir. Göç olgusunun, geniş toplum kitlelerinin sosyal, politik, ekonomik ve demografik yapısındaki dönüşümlerine etkisi çok önceki asırlara ulaşsa bile İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında, uluslararası göçün hacmi artmış ve göçün biçiminde değişiklik meydana gelmiştir (Yazgan, 2010).

Göç serüveninde etkili olacak diğer kavramlar ise kimlik ve aidiyettir. Çeşitli gruplara aidiyetlerimiz çerçevesinde oluşan sosyal kimliğimizin merkezinde yer alan benliğimiz, kendimizle ilgili inanç ve hislerin toplamıdır. Bu bakımdan temel olarak kimlik kavramı, kendimizi ve diğerlerini tanıma, tanımlama ihtiyacı ile karşımıza çıkmaktadır (Yazgan, 2016, s. 282).

Bir aidiyet problemi olan kimlik, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel ilişkilerin ve ayrıca geçmişten bugüne meydana gelen tarihsel durum ve süreçlerin tamamından etkilenecek kendini şekillendirip oluşturur. Bu bağlamda, göç süreçlerinin kimliğin oluşum sürecinde önemli rol oynadığı göz ardı edilemez bir gerçektir (Yurdakul, 2018, s. 140).

Yurdakul'a göre kimlik, insanın kendini kavrayışının bir ifadesidir. Ancak bu kavrayış ve kendinin bilincine varma eylemi bir anda meydana gelmez; bireyin gelişim süreci içinde bu kavrayış da gelişir. Başka bir deyişle kimlik, kendimizle ilgili sahip olduğumuz fikirlerin tamamıdır (Yurdakul, 2018).

Grup aidiyeti yerelliğe, yaşa ve aktiviteye dayanan ortak etnisiteye, dile ve kültüre göre inşa edilir. Tüm bunlar, aile bağlantıları, din, köken, onur, benzer düşünme biçimini şekillendirmektedir. Gündelik hayatın içinde gömülü olarak bulunan aidiyet bir kimliğin, törensel hale gelmiş etkinleridir (Yazgan, 2016, s. 283).

Göçün meydana getirdiği oluşumlardan bir diğeri de diasporadır.

Diaspora kavramı 1980'lere kadar, duyguları ortak olan, birbirlerine ve etnik kimliklerine bağlı göçmenleri ifade eder. Diaspora kavramı, göçmen topluluklarının anavatan ile yakın ilişkilerini ve göç edilen ülkedeki etnisiteye dayalı mekânları analiz etmek amacıyla kullanılmıştır (Uysal, 2016, s.429).

Diaspora kavramının tarihsel gelişimine bakılacak olduğunda anlamında değişimler söz konusudur. Tarihsel süreç içerisinde yaşanan gelişmeler, değişimler göç olgusunda da değişime sebep olmuştur.

Geleneksel olarak, diaspora, Babil sürgününden sonra Yahudilerin Filistin dışına yayılma ve yerleşmelerini ifade etmede kullanılan bir kavramdır. Lakin artık genel olarak anavatanlarından uzakta birçok etnik azınlık gruplarının göç hareketlerini ve yerleştirilmelerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Modern diasporalar anavatanları dışında başka bir ülkede hayatlarını sürdüren ve çalışan, fakat anavatanları olan ülke ile mevcut kuvvetli maddi ve manevi bağlarını devam ettiren göçmen gruplarıdır. Göçmenler ile anavatan olan ülke arasında güçlü bağlar, düzenli ziyaretler, hatta, anavatanla kültürel ve siyasal bağları sıkı tutmak amacıyla lobicilik yapmak şeklinde de sürdürülür (Uysal, 2015, s.757).

Brubaker (2017) anavatan bakış açısından, göçmen gruplar büyük ölçüde asimile edilmiş olsalar bile diaspora olarak kavramsallaştırılmaktadır.

Göç sürecinin oluşmasında birçok etken vardır. Aynı zamanda göç de belli başlı oluşumların bir sonucu olabilmektedir. Bu sebeplerden biri de insani güvensizliktir.

İnsani güvensizlik belli bir yerde, belli bir durumdaki belli bir insan topluluğu ve/veya bireyler için çatışmanın bir tür yoksunluk, yoksulluk hissi oluşturması şeklinde görülebilir. İnsani güvensizlik görelidir, öznedir ve sivil çatışmalar, savaşlar, altta yatan ve gizli gerilimler, çevresel afetler ve buna benzer sebeplerden kaynaklanabilir. İnsani güvensizliğin algısı maddi veya maddi olmayan dayanakları olabilmektedir.

Örneğin bir azınlık grubun mensupları kendi özgün kültürel gelenek ve pratiklerini devam ettiremedikleri ve anadillerini geliştiremedikleri için güvensiz hissedebilir. Bir diğer durumda olan, maddi olmayan insani güvensizlik kavramı da azınlıkların, örneğin bir baskı ve huzursuzluk hissetmesinden kaynaklı olabilir. (Sirkeci, 2012, s. 354-356).

Çatışmanın kaynakları, düzeyleri ve transnasyonal göç alanında bireyler arasında, etnik veya dinî gruplar arasında, sınıflar arasında, ülkeler arasında, devletlerüstü kurumlar/ajanlar arasında benzeri çatışmalar ortaya çıkabilir. Bu tür çatışmaların bir maliyeti olarak transnasyonal göç ortaya çıkabilir. Göçü teşvik eden açık kaynaklardan bir tanesi şiddetli ve silahlı çatışmalardır. Zorunlu göç literatürü de bu tür örnekler için incelenebilir. Bir başka çatışma kaynağı cinsiyet güvenliğinden beslenir. Cinsiyet eşitsizliği ve geleneksel cinsiyet rolleri yanında istenmeyen kız çocukları ve benzeri çatışma potansiyeli olan konulardır. Bir başka çatışma kaynağı da çevresel felaketlerdir. Pek çok insan da çevresel felaketler nedeniyle kendi ülkesinde yerinden edilirken bazıları da kendi ülkelerinde artık güvenli bir hayat kuramayacakları için sınırları aşmaktadır. İş bulma imkanının geniş olmaması, sosyo-ekonomik yoksulluk ve gelir farkları gibi etkenler de şiddet dışı çatışma kaynakları olarak kabul edilebilir. Benzer şekilde göç edilen ülkelerdeki çifte işgücü piyasası ve etnik ayrımcılık da göçmen işçiler ve yerli işçiler arasında bir çatışmayı işaret eder (Sirkeci 2012).

Göç etme eyleminden sonra gidilen ülkeye uyum sağlama süreci yaşanmaktadır. Bu süreç adaptasyon olarak adlandırılmaktadır.

Adaptasyon veya öz Türkçesiyle “uyum” sözcüğünün anlamı; “Bulunan duruma, mahale veya koşullara uyma konusunda sarf edilen gayret ya da bu anlamda yaşanan ruhi veya fiziki değişme, intibak” olarak tanımlanır. Bu tanımla paralel olarak kültürel adaptasyon ise, kişilerin ya da toplulukların yaşadıkları bölgenin kültürüne uyum sağlaması, yaşadıkları toplumla kültürel anlamda kaynaşması olarak da tanımlanabilir (Kılınçer, Dönmez, 2013, s.21).

Göç veren ülke ile göç alan ülke arasında geçiş yapan bireyler kültürel farklar karşısında zorluk yaşamaktalar fakat daha sonraki süreçte uyum sağlamaya yani adaptasyon sağlamaya başlamaktadır. Fakat her göç sürecinde yaşanan bu etkileşimlerde her zaman kolay ve olumlu bir geçiş yaşanamayabilir. Gerek toplumsal farklılıkların çetinliği gerekse siyasi baskılar göçmen bireylerin zorlu politikalarla baskı altında olmalarına sebep olmaktadır. Bu da asimilasyon olarak adlandırılmaktadır.

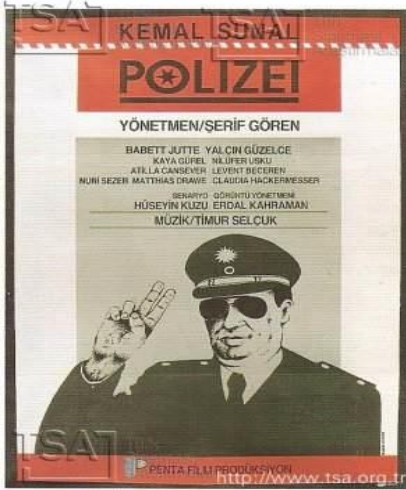
Yalçın'a göre Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türklerin günümüzdeki büyük oranı diğer bazı göç veren ülkelerle mukayese edilmeyecek kadar hızla şekillenmiş bir şeydir. Türklerin genel olarak bu ülkelerde sürekli yerleşme eğiliminde olmaları çokkültürlü yaşamın ehemmiyetini çoğaltmakta ve diğer başka gruplarla eşit koşullarda hayatlarını sürdürebilmeleri için vazgeçilmez bir durum haline gelmektedir. Teorik açıklamalar ışığında bir dönem uygulanmış olan asimilasyon politikalarının geçersizliği ve işe yaramazlığı ortaya konulmuş bir gerçeklik olduğundan, entegrasyon ve çokkültürcülük politikalarından başka bir çözüm olmadığı açıktır (Yalçın, 2002)

Buradaki kavramsal çerçeveler rehberliğinde çalışmanın konusunu içeren filmlerde belli sahneler örnek gösterilerek analizler yapılacaktır. Buradaki sonuçlara göre de araştırma sorusunun cevaplanıp cevaplanmadığı test edilecektir.

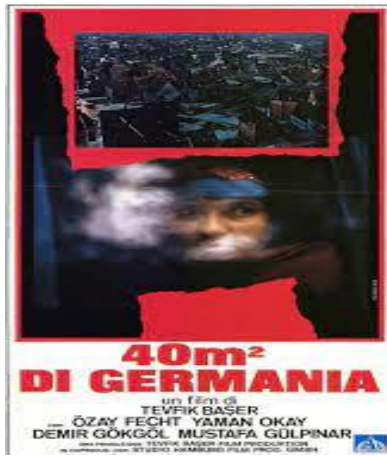
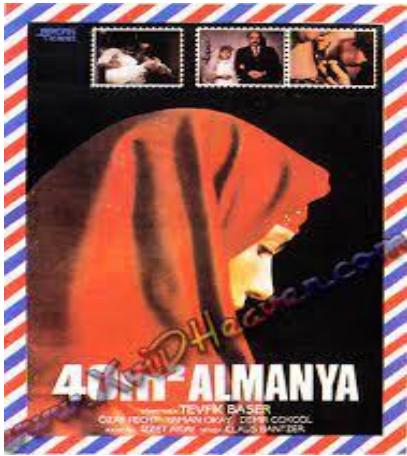
Araştırmada kullanılacak filmler *Polizei* ve *40 Metrekare Almanya*'dır. Bu filmler yapım yılları itibariyle göç verilen döneme aittir. 1988 yılında *Polizei*, 1986 yılında ise *40 Metrekare Almanya* çekilmiştir. *Polizei* filminin genel konusu; Türkiye'den Almanya'ya göç etmiş bir ailenin çocuğu olan Ali Ekber (Kemal Sunal) hayatını çöpçülük yaparak idame ettirmektedir. Boş zamanlarında ise Türklerin bulunduğu tiyatro kulübünde rol almayı beklemektedir. Aynı zamanda da Babet isimli bir Alman kıza aşık olur. Kendisine tiyatrodaki polis rolü verilir. Kostümüyle tiyatro binasından çıkmak zorunda kalır ve sevdiği kız onu gerçek polis zanneder. O da bu oyunu

sürdürür. Filmin genel iskeleti bu konu üzerinde ayakta durmaktadır. Fakat asıl anlatılmak istenen mesaj aralarda verilmektedir. Bu, ayrıntılarıyla Bulgular ve Değerlendirme kısmında ele alınacaktır.

Araştırmada değerlendirilecek bir diğer film ise *40 Metrekare Almanya*'dır. Bu filmin konusu ise; Turna köyünden hatta evinden bu yaşına kadar hiç uzaklaşmamışken kendisini yeni evlendiği Dursun ile beraber Almanya'nın Hamburg kentinde, kırk metrekarelik bir evde buluverir. Bu güneş görmez küçücük ev, artık Turna'nın karşısındaki tek Almanya'dır. Muhafazakar değerlerine bağlı kocası Dursun ona sokağa çıkmayı, bu yeni topluma özgür bir birey olarak karışmasını yasaklar. Hatta pencereden küçük bir kızla iletişim kurmasına dahi tahammül edemez. Evlerinin düzeni Türkiye'deki gibidir. Türkiye'deki hayatlarını zihinsel ve kültürel olarak da devam ettirmeleri, asimile olmaktan korkmalarından kaynaklanmaktadır. Dursun, karısının Almanlara özenmesinden ve kendisinin evdeki otoritesinin sarsılmasından korkmaktadır. Fakat bir gün olan olur ve Dursun ölür. Turna dilini bilmediği, kimseyi tanımadığı bu yabancı dünyada üstelik kaybettiği kocasından bir bebek beklerken yapayalnız kalır. Almanya'ya yaşanan işçi göçü dönemini toplumsal pratiklerle birlikte beyazperdeye yansıtmaktadır.

Araştırmada kullanılan her iki filminde genel konusu Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin karşılaştıkları durumları, yaşadıkları zorlukları ele almaktadır. Fakat iki tür seçilmiştir. Birisinde Almanya'da yaşanan zorluklara, süreçlere alışmış ve az da olsa entegre olmuş bireyleri konu alırken, diğerinde asıl karamsar tarafını, Almanya'nın hayal edildiği gibi olmayan öteki yüzünü gösteren bir konu vardır. Bunun sebebi de her iki sürecin de yaşandığı bir göç döneminin var olduğunu göstermeye çalışmaktır.

3. GÖÇ SERÜVENİNİN SİNEMAYA YANSIMASI

Göç sürecinde karşılaşılan durumlar çok sancılı yaşanmıştır. Bu da insanların sanatsal eğilimleri ile dış vurulmuştur. Birçok yazar, göç temalı eserler vermişler, birçok sanatçı bu duygularla türküler meydana getirmişlerdir. Aynı zamanda bu durumlarla alakalı sosyal bilimsel eserler, araştırmalar, analizler de ortaya konulmuştur. Bu araştırmalar, analizler içinde, sanatsal yapıtlar üzerine de yapılmıştır. Fakat bu zamana kadar sadece yazınsal faaliyetler üzerine analizler yapılırken Türk sinemasına yansımaları üzerine herhangi bir inceleme yapılmamıştır. Bu araştırmanın özgün değeri de budur. Türk sinemasında göç temalı filmler üzerine herhangi bir inceleme yapılmamıştır, ilk defa bu çalışma ile bu mümkün olmuştur.

4. MAKALEDE KULLANILAN TEKNİK VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak, nitel araştırma yönteminden ve teknik olarak da içerik analizi tekniğinden faydalanılacaktır. Veri toplama aracı olarak da filmlerden yararlanılmıştır. Filmler izlenerek konunun kapsamı içine girecek sahneler üzerinden literatür taraması ve kullanılan kavramlar ile analizler yapılmıştır. Yapılan literatür taraması, göç ve sürecini temel alan araştırmalardan konuya uygun, aydınlatıcı ve yardımcı olacak kaynaklardan elde edilmiştir. Veri toplama aracı olan filmlerden elde edilen konuya uygun sahneler literatürdeki bilgi ve kavramsal çerçeve ile birlikte analiz edilecektir. Amaç ve hedef ise bu literatür ve filmlerden toplanan verilerle birlikte yeni ve özgün bir çalışma ortaya koymaktır.

5. LİTERATÜR ÇERÇEVESİNDE FİMLERİN ANALİZLERİ

Bu bölümde ilgili literatür kaynaklarından elde edilen bilgilerle, araştırmada ele alınan filmlerin birbiriyle ve konuyla uyumlu sahneleri üzerinden analiz yapılacaktır. Kavramsal çerçeve, anahtar kavramlar üzerinden analiz yapılacaktır. Söz konusu ele alınan filmlerden *Polizei* filminde; Türk bir ailenin kızı, kendisini Alman toplumuna adapte etmektedir, erkek arkadaşlarıyla rahat tavırlar sergilemesi ve film kahramanının da bu kıza “Namusumuzu kirletiyorsun seni babana söyleyeceğim!” şeklinde tehditler savurması ama kızın “Hiçbir şey yapamazsın! Burası Türkiye değil, Almanya! İzin vermezler bana zarar vermene!” diye tepki göstermesi ile göç sonrasında yaşanan adaptasyon, asimilasyon, kimlik ve aidiyet kavramlarının örneklerini görmekteyiz.

Ayrıca filmde Türk göçmenlerin kendi aralarında da Almanca konuştukları görülmektedir. Bir cümleyi her iki dilden kelimeleri kullanarak kurmuşlardır. Bu da kendi kültürlerinden asimile olmaya başladıklarını göstermektedir.

Türk gazeteleri okumaları, Türkçe müzikler dinlemeleri, hala kimlik ve aidiyetlerinin Türkiye olduğunu, Türk olduğunu görmekteyiz.

Aynı şekilde filmde Türk göçmenler kendi kültürlerine uygun olacak şekilde düğün yapmaktalar. Fakat Almanların şikâyetleri üzerine polis gelmekte ve düğünü dağıtmaktadır. Bu da hem kimliklerini Türkiye’deki gibi algılamalarını, kendi aidiyetlerini Türk toplumuna uygun olarak benimsemekte olduklarını, adapte olmakta zorluk çektiklerini ve diaspora mekanlarında tamamen kendileri olduklarını görmekteyiz.

Bir diğer ayrıntı da Almanların bikiniyle güneşlendikleri mekâna Türklerin ailecek giderek piknik yapmaları, mangal ateşi yakmaları, oradaki insanlara yabani şekilde bakışlar atmaları, Türk göçmenlerin kültürel farklarını ortaya koymuş oluyor ve çok büyük bir adaptasyon sorunu yaşadıklarını göstermiş oluyor.

Türklerin göç etme eylemi sırasında, Almanya’ya giriş yaparken Alman doktorlar tarafından kontrollerini “Alman doktor ağzımı sonuna kadar açtırdı, çamaşıma (don) bile baktı.” şeklindeki izahıyla aslında insani değerleri yok sayarak, insani güvensizliğin olduğu bir ortamda göç ettiklerini de anlatmış oluyor film izleyicilere.

Bir diğer insani güvensizliğe şahit olduğumuz durum ise, bir diaspora mekanı olan Türk kahvehanesine polislerin suçlu arar gibi tehditkar bakışlarla girmeleri, sanki delil bulacakmış gibi dolanmaları ve Türklerin de “Şimdi oturma izni belgesini sorarsa yandık!” demeleri bile aslında Almanya’ya giden göçmen Türklerin ne kadar gergin ve endişeli bir hayat yaşadıklarını göstermektedir. Aynı zamanda Türk marketlerden polislerin de diğer Alman görevlilerin çok rahat bir şekilde istedikleri ürünü almaları, herhangi bir ücret ödememeleri, bununla alakalı da Türk işletmecinin hiçbir tepki vermemesi de aslında insani güvensizliğe bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü çatışma ortamı olacaktır. Sadece o polisle değil aslında Almanya ile sorun yaşayacağından dolayı susmayı tercih etmektedir.

Türkiye’den birisi geldiğinde tanısa da tanımasa da çok samimi bir tavırla sanki ömrü boyunca tanıyormuş gibi davranması, sarılarak “Mis gibi vatan kokuyor!” demesi, göçmen Türklerin vatan özlemlerini, yalnızlık çektiklerini göstermiştir. *Polizei* filminde göç ve sonrasında yaşanan sorunların göç sosyolojisi literatürle bağdaşarak ortaya koyduğu mesajlar bu şekildedir.

Çalışmada ele alınacak bir diğer film olan *40 MetrekareAlmanya* filminde ele alınan noktalar ise;

Dursun, Türkiye’de Turna ile evlenip Almanya’ya yerleşir fakat buradaki yaşantıları Türkiye’dekinden tamamen farksızdır. Dursun, Turna’yı evden çıkarmaz sebebi de Almanların yaşamına eşinin özenmesinden korkmasıdır. Dursun, Turna’nın değişmesinden ve Türkiye’de sağladığı otoritesinin bozularak asimilasyona uğramaktan korkmaktadır.

Dursun’un düşünce tarzı yaşayışı hiçbir şekilde değişmemiştir, Turna’nın evden dışarı bakmasına dahi izin vermez, kimlik bilincini, ataerkil yapısını değişime uğratmaktan korkmaktadır.

Evlerinin iç dizaynı da aynı şekilde Türkiye'deki gibidir. Ulusötesi göç yaşamış olmalarına rağmen hiçbir değişiklik yaşamadan köken ülkedeki hayatlarına devam etmektedirler.

6. SONUÇ

Bu da gösteriyor ki ulusötesi göçmenler gittikleri ülke ile ne tam anlamıyla aynı olabilmişlerdir ne de köken ülkedeki gibi kalabilmişlerdir. Türkiye'de kalan göç etmemiş bireyler, göç edenleri her zaman daha iyiye daha refah dolu bir hayata yolcu ettiklerini düşünmüşlerdir fakat gerçekte böyle bir şey doğru değildir. Çok zorlu şartlar altında insan onurunu zedeleyecek testlerden geçerek göç yapmışlardır ve gittikleri Avrupa ülkelerinde de daha zorlu bir hayat onları beklemektedir. Ne dillerini bilmişlerdir ne de kültürlerini bilmişlerdir. Arada sıkışıp kalan, her zaman öteki olarak kalmış olan bu göçmenler, Türkiye için "Almancı", Almanya için de "Türk göçmen" olarak kalmışlardır. İlk giden nesil çok fazla zorluk çekmiştir. Adaptasyon sorunları yaşamışlardır, asimilasyona maruz kalmışlardır. Daha fazla çatışma ortamında bulunmuşlardır. Diaspora mekânları bu göçmen bireyler için birer çölde vaha gibi bir değere sahip olmuştur. Fakat oturma izninden sonra ailelerini de Almanya'ya getiren göçmenler yerleşik hayata geçmişlerdir ve onlardan sonra meydana gelen nesillerde daha fazla aidiyet, kimlik farklılıkları yaşanmıştır. Son olarak söylemek gerekir ki, İkinci Dünya Savaşı sonrası Türkiye'den Avrupa'ya yaşanan bu göçlerden sonra göçmenler için hiçbir şey eskisi gibi olmamıştır. Türkiye'deki bireyler için gidenler her zaman daha zengin daha mutlu daha özgür olurken, gidenler için durum hiç de öyle değildir. Bu acı gerçekler Türk sinemasında da yüzünü göstermiştir. Bu filmler sayesinde Türkiye'de de yaşanan bu sıkıntılar fark edilebilmiştir. Fakat son olarak şunu söylemek gerekir ki, arada sıkışıp kalan, her zaman öteki olarak kalmış olan bu göçmenler, Türkiye için "Almancı", Almanya için de "Türk göçmen" olarak kalmışlardır.

KAYNAKÇA

1. Brubaker, R., (2017).Diaspora'nın Diasporası. *Göç Dergisi*, Cilt 4 Sayı 1. (3-20).
2. Kılınçer, Z., Mustan Dönmez, B., (2013). 'Kültürel Kimlik' ve 'Kültürel Adaptasyon' Kavramları Çerçevesinde Malatya Romanlarının Müzik Pratikleri. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, Cilt 19 Sayı 74. (9-45).
3. Sirkeci, İ., (2012).Transnasyonal Mobilite ve Çatışma. *Migration Letters Dergisi*, Cilt 9 Sayı 4. (353-363).
4. Uysal, A., (2015). Bir Diaspora Mekânı Olarak Londra Türk Okulları.*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 8 Sayı 41. (756-768).
5. Uysal, A., (2016). Londra'daki Türklere Ait Toplumsal Ve Kültürel Organizasyonlar.*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 9 Sayı 47. (429-440).
6. Yalçın, C., (2002). Çokkültürcülük Bağlamında Türkiye'den Batı Avrupa ÜlkelerineGöç. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 26 Sayı 1. (45-60).
7. Yazgan, Pınar. (2010). "Danimarka'daki Türkiye Kökenli Göçmenlerin Aidiyet ve Kimlikleri". Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi.
8. Yazgan, P., (2016). Hareketlilikte Kimlik İnşasına Yönelik Analitik Bir Çerçeve.*Göç Dergisi*, Cilt 3 Sayı 2. (282-296).
9. Yurdakul, A., (2018). Almanya'da Yaşayan Üçüncü Nesil Türkiye Kökenli Göçmenlerde Kimlik Algısı.*Yönetim, Ekonomi, Edebiyat, İslami ve Politik Bilimler Dergisi*,3(1): 140-162. DOI: 10.24013/jomelips.430866.